URZĄD STATYSTYCZNY W BIAŁYMSTOKU

Opracowania sygnalne

Białystok, listopad 2016 r.

Tel. 85 749 77 00, faks 85 749 77 79
E-mail: SekretariatUSBST@stat.gov.pl

Internet: http://bialystok.stat.gov.pl/

Przedmiotem niniejszego opracowania jest ruch graniczny oraz przepływ towarów i usług na granicy polsko-białoruskiej. Opracowanie powstało na podstawie wyników badań „Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej" oraz „Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach". Metodologia badań została przygotowana przez Główny Urząd Statystyczny i Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Narodowym Bankiem Polskim oraz Ministerstwem Sportu i Turystyki. Wyżej wymienione badania prowadzone od 2014 r. wspólnie przez te instytucje są wynikiem integracji kilku badań z lat poprzednich (w tym „Badania obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski"). Dostarczają one informacji w dziedzinie turystyki, rachunków narodowych i bilansu płatniczego oraz obszarów transgranicznych.

Badanie podróży cudzoziemców (nierezydentów) do Polski oraz ruchu pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej prowadzone jest w otoczeniu wybranych przejść granicznych z ruchem osobowym, w dniach wylosowanych w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz. Badaniem ruchu granicznego objęte są osoby i pojazdy przekraczające granicę Polski z krajami Unii Europejskiej na wybranych drogowych przejściach granicznych. Zliczane są pojazdy (z uwzględnieniem kraju rejestracji) oraz osoby przekraczające granicę w kierunku z Polski i do Polski. Badanie podróży cudzoziemców (nierezydentów) obejmuje wyjeżdżających z Polski przez wewnętrzną i zewnętrzną granicę UE na terenie Polski. Badaniu nie podlegają osoby przebywające w Polsce powyżej 1 roku (z wyjątkiem osób podróżujących w celach edukacyjnych i zdrowotnych). Dane dotyczące wydatków poniesionych przez cudzoziemców (nierezydentów) w Polsce uwzględniają także towary zakupione w Polsce w celu odsprzedaży w kraju nierezydenta.

Badanie uczestnictwa Polaków (rezydentów) w podróżach prowadzone jest w gospodarstwach domowych, w cyklu kwartalnym (w miesiącu następującym po kwartale), metodą wywiadu bezpośredniego. Badaniu nie podlegają osoby przebywające za granicą powyżej 1 roku (z wyjątkiem osób podróżujących w celach edukacyjnych i zdrowotnych). Prezentowane dane dotyczące wydatków rezydentów poniesionych za granicą obejmują wydatki finansowane tylko ze środków własnych (nie są wliczane wydatki finansowane przez zakład pracy oraz inne osoby i instytucje), uwzględniają również towary zakupione za granicą w celu odsprzedaży w Polsce.

Dane o ruchu granicznym pochodzą z Komendy Głównej Straży Granicznej i obejmują wszystkie przejścia graniczne (drogowe, kolejowe i rzeczne). Dotyczą one liczby przekroczeń granicy – osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy tę granicę przekracza.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w opracowaniu.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem".

RUCH GRANICZNY

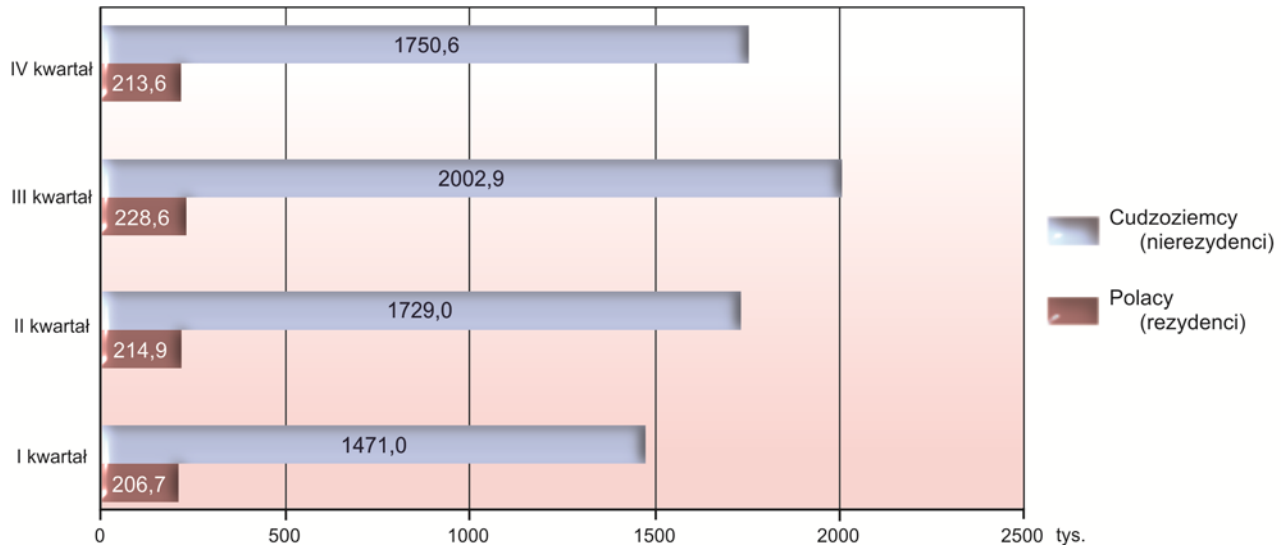
Według danych Straży Granicznej, w 2015 r. liczba przekroczeń granicy polsko-białoruskiej wyniosła 7817,4 tys., tj. o 11,3% mniej niż w roku poprzednim. Mniejszy niż rok wcześniej ruch na omawianej granicy odnotowano we wszystkich kwartałach 2015 r. Najwyższy spadek liczby odpraw w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku zarejestrowano w II kwartale (o 13,7%), zaś najniższy w IV kwartale (o 6,9%).

W 2015 r. wśród przekraczających granicę dominowali cudzoziemcy, stanowiąc aż 88,9% ogólnej ich liczby (rok wcześniej – 88,7%). Odprawiani oni byli 6953,5 tys. razy, czyli o 11,0% mniej niż w 2014 r. We wszystkich kwartałach omawianego roku liczba obcokrajowców przekraczających granicę była niższa od zanotowanej przed rokiem, przy czym zdecydowanie mniejszy ruch niż rok wcześniej zaobserwowano w I i II kwartale – odpowiednio o 13,1% i 13,3%.

W 2015 r. na granicy polsko-białoruskiej odprawiono łącznie 863,8 tys. Polaków, tj. o 13,7% mniej niż w poprzednim roku. Spadek liczby przekroczeń w stosunku do analogicznego okresu 2014 r. odnotowano we wszystkich kwartałach, a najbardziej zmniejszyła się liczba odprawionych Polaków w II kwartale (o 16,5%).

W 2015 r., podobnie jak rok wcześniej, najwięcej przekroczeń granicy zarówno przez cudzoziemców, jak i Polaków odnotowano w III kwartale (28,8% ogółu odpraw cudzoziemców w ciągu roku i 26,5% ogółu odpraw Polaków), natomiast najmniej w I kwartale (odpowiednio 21,2% i 23,9%).

OSOBOWY RUCH GRANICZNY NA GRANICY POLSKO-BIAŁORUSKIEJ NA TERENIE POLSKI WEDŁUG KWARTAŁÓW W 2015 R.

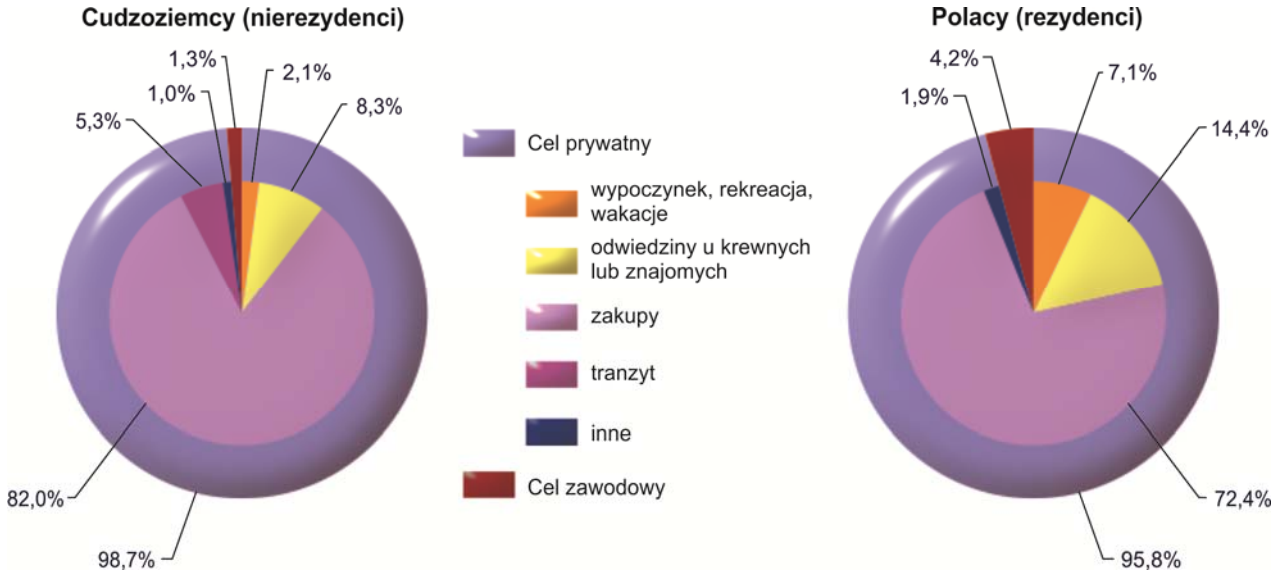

CEL WIZYTY, ODLEGŁOŚĆ MIEJSCA ZAMIESZKANIA I DOKONANIA ZAKUPÓW OD GRANICY ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEKRACZANIA GRANICY

W 2015 r. zdecydowana większość cudzoziemców (82,0%) przyjeżdżających do Polski jako główny cel wizyty deklarowała zakupy. Odsetek obcokrajowców, którzy przekraczali granicę polsko-białoruską w związku z odwiedzinami krewnych lub znajomych wyniósł 8,3%. Tranzytem przez Polskę podróżowało 5,3% cudzoziemców. Niewiele osób (2,1%) przekraczających granicę wskazywało wypoczynek, rekreację, wakacje jako cel wizyty w naszym kraju. W sprawach zawodowych podróżowało zaś 1,3% obcokrajowców.

Nieco inaczej przedstawiała się struktura mieszkańców Polski wyjeżdżających za granicę. Dominującym celem Polaków przekraczających granicę, podobnie jak cudzoziemców, było dokonanie zakupów. Taki cel podróży zadeklarowało 72,4% spośród nich. Znaczący udział miały też wyjazdy w odwiedziny do krewnych lub znajomych (14,4% przekraczających granicę), a także w związku z wypoczynkiem, rekreacją, wakacjami (7,1%). Polacy nieco częściej niż cudzoziemcy wyjeżdżali także w celach zawodowych (4,2%).

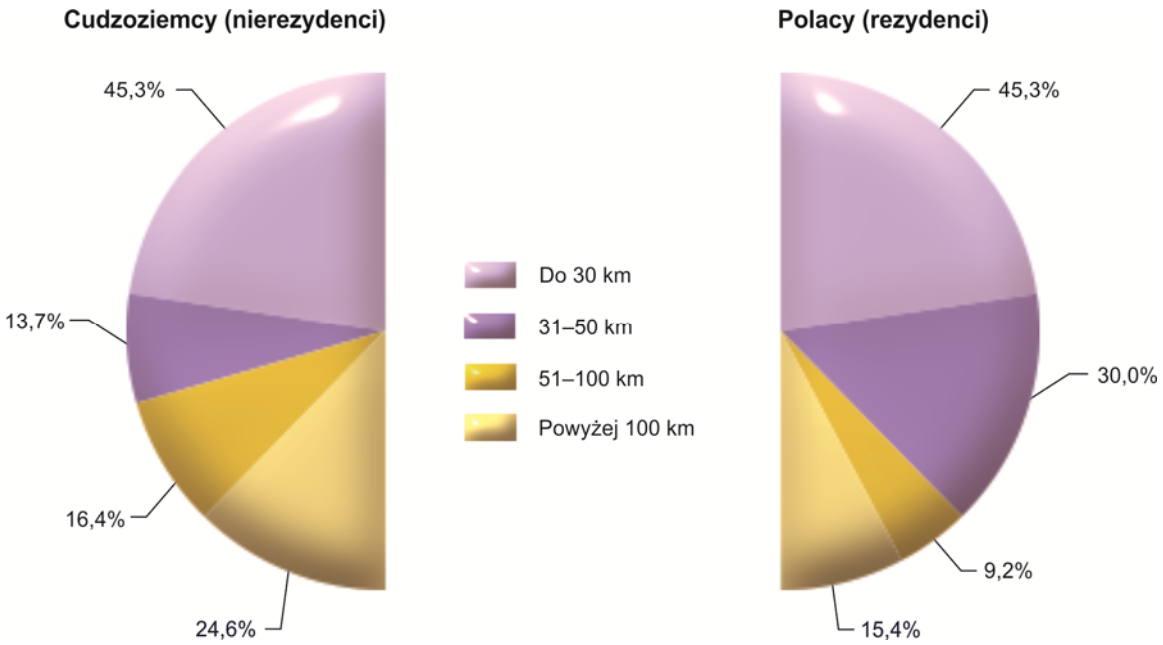
STRUKTURA CUDZOZIEMCÓW (nierezydentów) I POLAKÓW (rezydentów) PRZEKRACZAJĄCYCH GRANICĘ POLSKO-BIAŁORUSKĄ NA TERENIE POLSKI WEDŁUG CELU POBYTU ZA GRANICĄ W 2015 R.

Większość podróżujących cudzoziemców (59,0%) zamieszkiwała w odległości do 50 km od granicy, przy czym 45,3% – w pasie 0–30 km. W odległości 51–100 km od granicy mieszkało 16,4% cudzoziemców, natomiast powyżej 100 km – 24,6%. W porównaniu z 2014 r. zaobserwowano spadek udziału podróżujących cudzoziemców zamieszkujących w pasie 31–50 km od granicy (o 2,7 p. proc.), zaś największy wzrost zanotowano w przypadku cudzoziemców, którzy mieszkali w odległości powyżej 100 km od granicy (o 1,8 p. proc.).

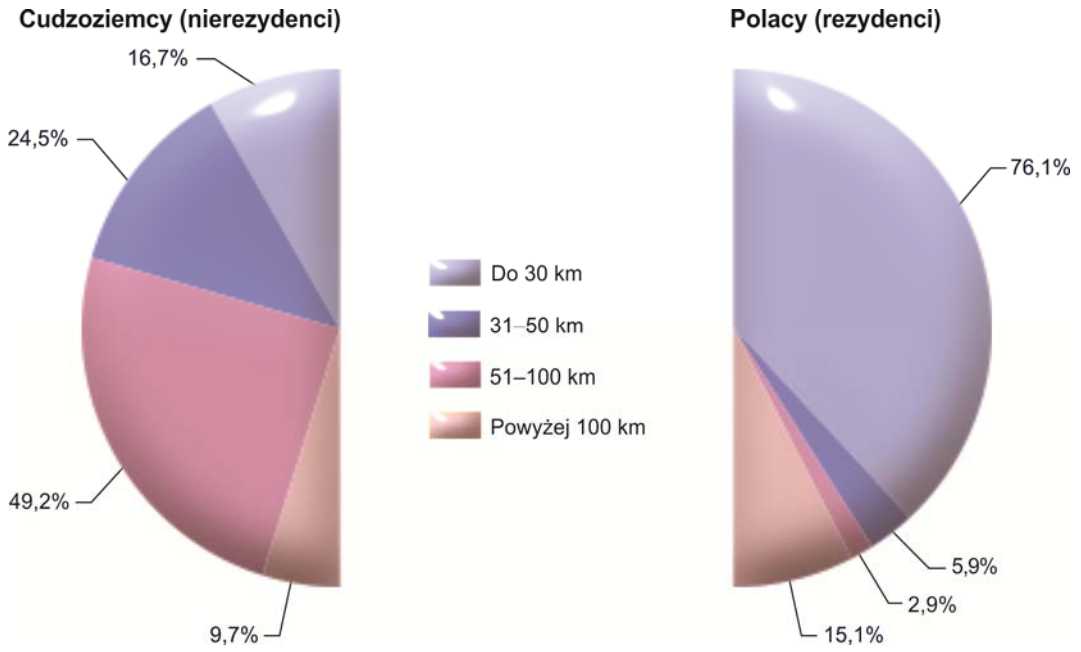
Struktura Polaków powracających do kraju według odległości miejsca zamieszkania od granicy kształtowała się następująco: 75,3% ogólnej ich liczby mieszkało do 50 km od granicy, z tego 45,3% – do 30 km, w pasie 51–100 km zamieszkiwało 9,2%, a powyżej 100 km – 15,4%. W porównaniu z 2014 r. największy spadek odsetka odnotowano w przypadku Polaków mieszkających w pasie 51–100 km od granicy (o 1,5 p. proc.), a najwyższy wzrost – w odległości powyżej 100 km od granicy (o 1,2 p. proc.).

STRUKTURA CUDZOZIEMCÓW (nierezydentów) I POLAKÓW (rezydentów) PRZEKRACZAJĄCYCH GRANICĘ POLSKO-BIAŁORUSKĄ NA TERENIE POLSKI WEDŁUG ODLEGŁOŚCI MIEJSCA ZAMIESZKANIA OD GRANICY W 2015 R.

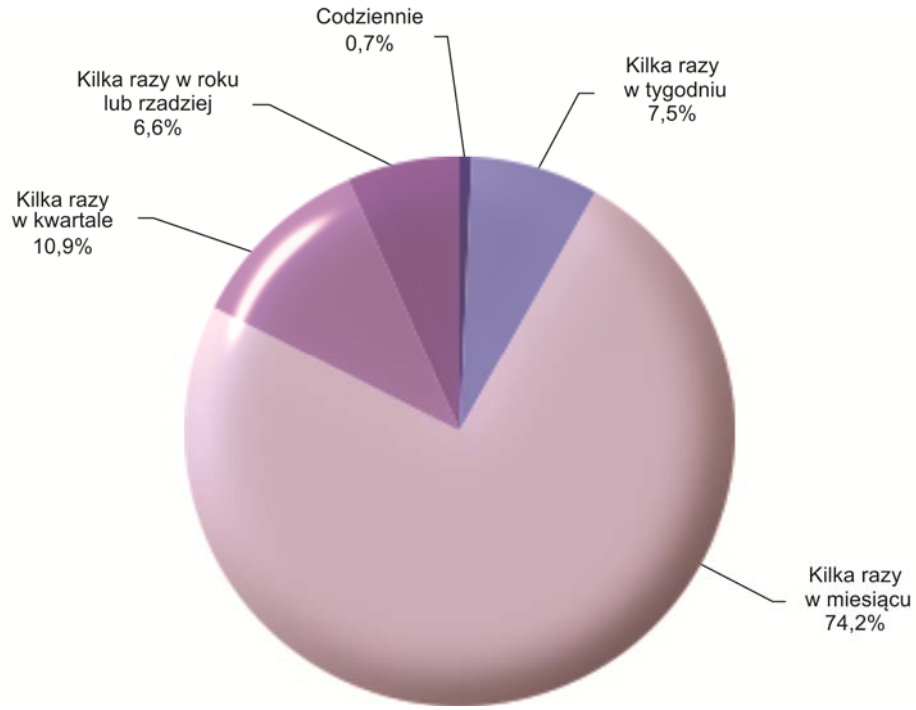
Większość cudzoziemców (49,2%) przekraczających granicę polsko-białoruską najchętniej dokonywała zakupów w odległości 51–100 km od granicy. Znaczna część obcokrajowców (41,2%) nabywała towary i usługi w odległości do 50 km, przy czym tylko 16,7% w pasie 0–30 km. W przypadku Polaków struktura ta kształtowała się odmiennie. W odległości do 50 km od granicy zakupów dokonywało aż 82,0% spośród nich, przy czym 76,1% w pasie do 30 km. Tylko 2,9% Polaków deklarowało zakupy w odległości 51–100 km od przejścia granicznego.

STRUKTURA CUDZOZIEMCÓW (nierezydentów) I POLAKÓW (rezydentów) PRZEKRACZAJĄCYCH GRANICĘ POLSKO-BIAŁORUSKĄ NA TERENIE POLSKI WEDŁUG ODLEGŁOŚCI MIEJSCA DOKONYWANIA ZAKUPÓW OD GRANICY W 2015 R.

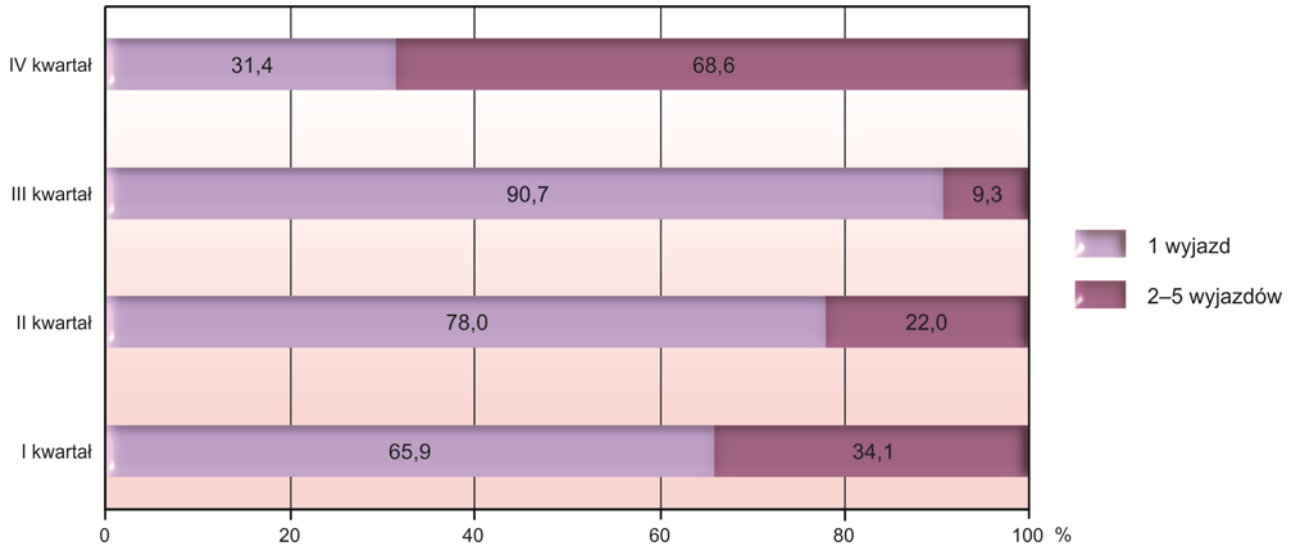
W 2015 r. większość cudzoziemców (74,2%) deklarowała, że przekracza granicę polsko-białoruską kilka razy w miesiącu (o 3,0 p. proc. więcej niż rok wcześniej). Znacznie mniejszy odsetek stanowiły osoby, które przekraczały granicę kilka razy w kwartale, kilka razy w tygodniu oraz kilka razy w roku lub rzadziej – odpowiednio 10,9%, 7,5% i 6,6% ogółu cudzoziemców. Codziennie odwiedzało nasz kraj tylko 0,7% nierezydentów przekraczających tę granicę.

STRUKTURA CUDZOZIEMCÓW (nierezydentów) PRZEKRACZAJĄCYCH GRANICĘ POLSKO-BIAŁORUSKĄ NA TERENIE POLSKI WEDŁUG CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEKRACZANIA GRANICY W 2015 R.

Spośród mieszkańców Polski przekraczających granicę polsko-białoruską (łącznie z przekroczeniami granicy na 1 dzień) w trzech pierwszych kwartałach 2015 r. zdecydowana większość odbyła tylko 1 wyjazd w kwartale. Najwyższy odsetek takich osób odnotowano w III kwartale (90,7%). Odmiennie kształtowała się struktura Polaków przekraczających tę granicę w ostatnim kwartale omawianego roku. Dominowały wśród nich osoby, które uczestniczyły w 2–5 wyjazdach (68,6%).

STRUKTURA POLAKÓW (rezydentów) UCZESTNICZĄCYCH W WYJAZDACH ZAGRANICZNYCH PRZEKRACZAJĄCYCH GRANICĘ POLSKO-BIAŁORUSKĄ WEDŁUG LICZBY WYJAZDÓW W KWARTALE W 2015 R.

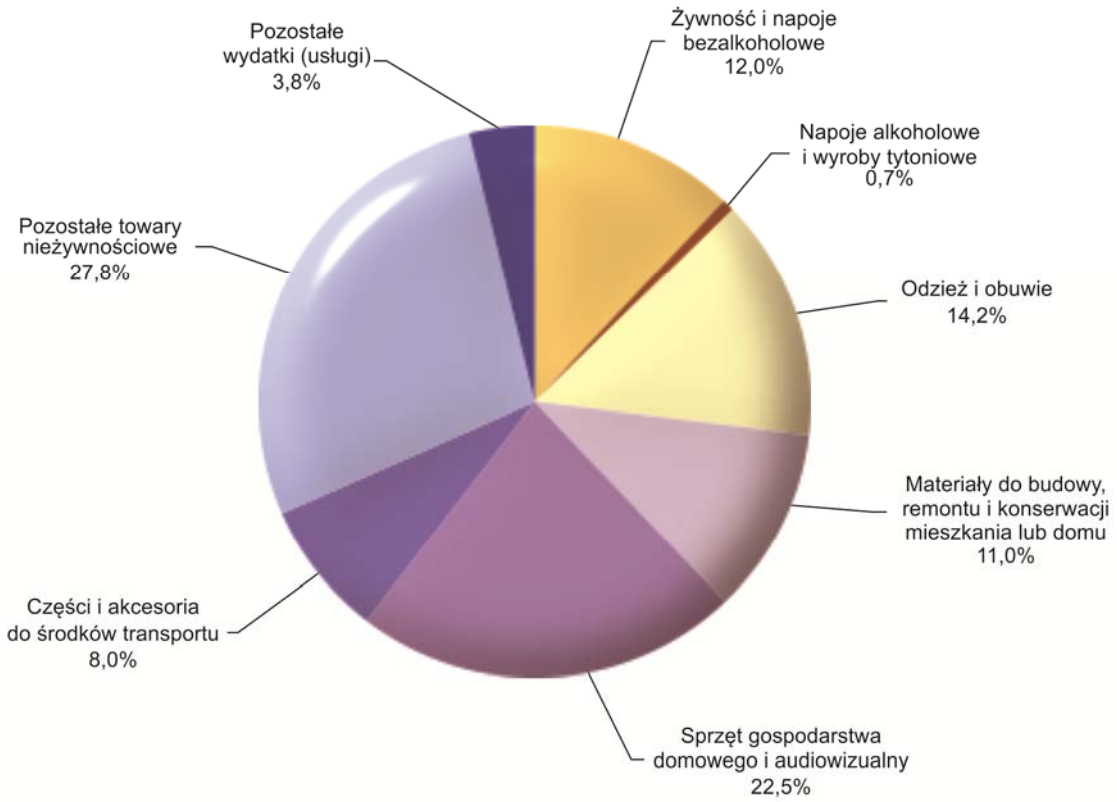
WYDATKI CUDZOZIEMCÓW W POLSCE I POLAKÓW ZA GRANICĄ

Szacunkowa wartość towarów i usług zakupionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską w 2015 r. wyniosła 2555,2 mln zł, natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków ukształtowały się na poziomie 79,0 mln zł. Kwoty te były niższe niż w 2014 r. odpowiednio o 17,6% i 12,6%. W omawianym roku cudzoziemcy najwyższe wydatki ponieśli w III kwartale i wyniosły one 753,0 mln zł, zaś najniższe w I kwartale – 559,2 mln zł. Polacy w 2015 r. na zakupy za granicą najwięcej wydali w IV kwartale – 20,7 mln zł, a najmniej w I kwartale – 18,5 mln zł.

W 2015 r. cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-białoruską największe środki przeznaczyli na zakup towarów nieżywnościowych. Ich wartość wyniosła 2133,6 mln zł, co stanowiło 83,5% ogółu wydatków cudzoziemców w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyły się one o 18,4%. W omawianej grupie towarów największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszył się sprzęt gospodarstwa domowego i audiowizualny. Wydatki na ten cel osiągnęły wartość 575,5 mln zł, ale były aż o 20,2% niższe niż rok wcześniej. Znacząca była również kwota przeznaczona na zakup odzieży i obuwia – 361,6 mln zł (spadek o 11,9%) oraz materiałów do budowy, remontu i konserwacji mieszkania lub domu – 280,5 mln zł (spadek o 13,1%).

Na żywność i napoje bezalkoholowe w 2015 r. cudzoziemcy przeznaczyli 307,9 mln zł, co stanowiło 12,0% ogólnej kwoty ich wydatków w Polsce. Z kolei na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe wydali 17,2 mln zł (0,7%). W stosunku do poprzedniego roku wydatki na wyżej wymienione dwie grupy towarów spadły odpowiednio o 9,0% oraz 39,9%.

STRUKTURA WYDATKÓW PONIESIONYCH W POLSCE PRZEZ CUDZOZIEMCÓW (nierezydentów) PRZEKRACZAJĄCYCH GRANICĘ POLSKO-BIAŁORUSKĄ NA TERENIE POLSKI W 2015 R.

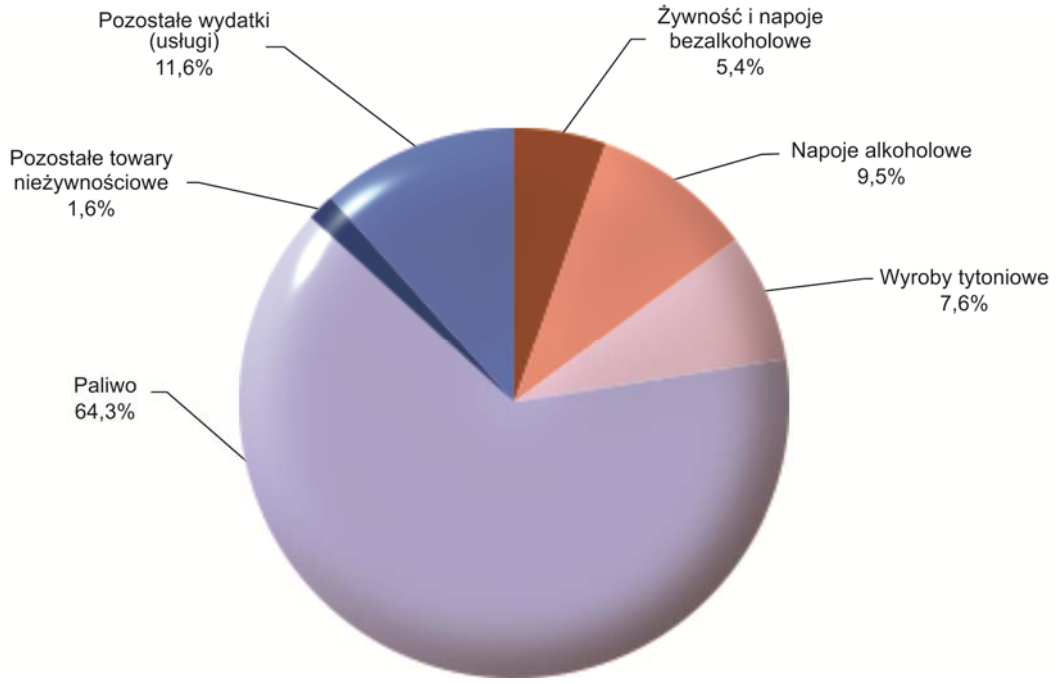
Na usługi cudzoziemcy przeznaczyli 96,6 mln zł, tj. 3,8% wszystkich wydatków poniesionych w Polsce. W 2015 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, wartość środków wydanych na ten cel zmniejszyła się aż o 19,3%.

Polacy przekraczający granicę polsko-białoruską w omawianym roku na zakup towarów nieżywnościowych wydali 52,1 mln zł, co stanowiło 65,9% ogółu ich wydatków. W porównaniu z 2014 r. oznacza to spadek o 14,1%. Polacy najwięcej środków przeznaczyli na zakup paliwa. Kwota wydana na ten cel wyniosła 50,8 mln zł, czyli 64,3% ogólnej wartości wydatków Polaków za granicą. Zmalała ona o 11,1% w stosunku do zanotowanej w poprzednim roku.

Na zakup napojów alkoholowych Polacy przeznaczyli 7,5 mln zł, tj. o 10,8% mniej niż rok wcześniej. Stanowiło to 9,5% ogółu wydatków Polaków za granicą. Kwota przeznaczona na zakup wyrobów tytoniowych wyniosła 6,0 mln zł (o 8,0% mniej niż rok wcześniej), czyli 7,6% ogólnej wartości wydatków za granicą. Na zakup towarów żywnościowych Polacy przeznaczyli tylko 4,3 mln zł (5,4% wszystkich wydatków) i było to o 10,2% mniej niż w roku poprzednim.

Na usługi Polacy przekraczający granicę polsko-białoruską w 2015 r. wydali 9,2 mln zł (o 9,1% mniej niż przed rokiem), czyli 11,6% ogólnej wartości środków wydatkowanych za granicą.

STRUKTURA WYDATKÓW PONIESIONYCH ZA GRANICĄ PRZEZ POLAKÓW (rezydentów) PRZEKRACZAJĄCYCH GRANICĘ POLSKO-BIAŁORUSKĄ NA TERENIE POLSKI W 2015 R.

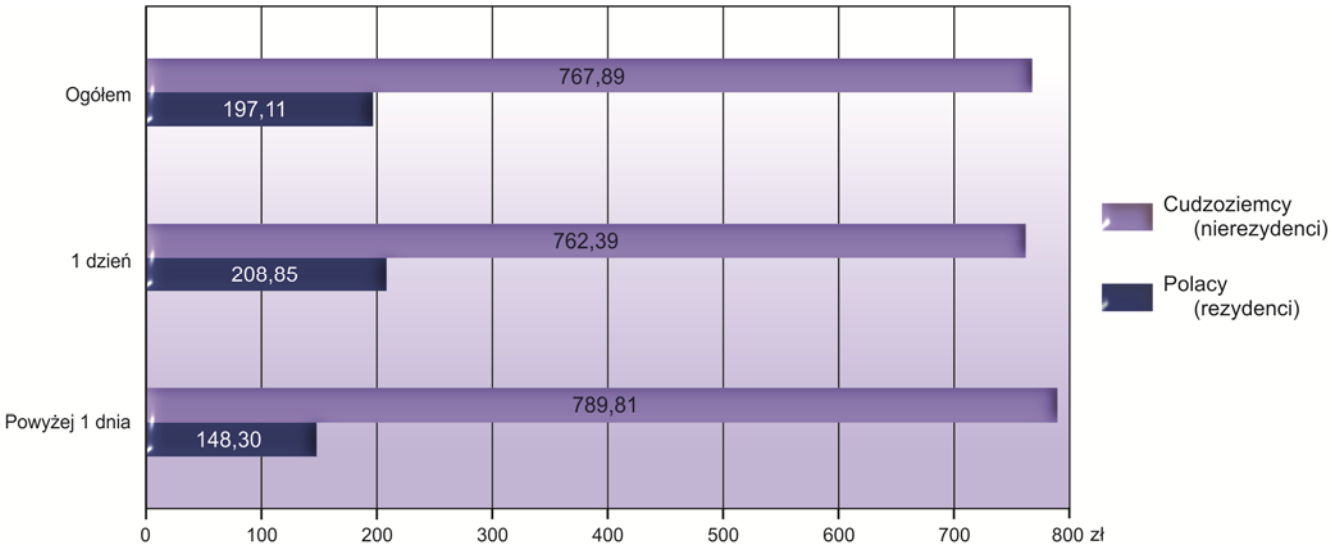
W 2015 r. najwięcej cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską dokonywało zakupów towarów i usług w odległości 51–100 km od granicy. Wydatki na tym obszarze wyniosły 1265,2 mln zł, co stanowiło 49,5% ich ogólnej kwoty. Były one o 1,0% wyższe w stosunku do zanotowanych w poprzednim roku. Nieco mniejsze wydatki poniesiono w odległości do 50 km od granicy. Ich wartość osiągnęła poziom 1036,7 mln zł (aż o 27,5% niższy niż w 2014 r.), co stanowiło 40,6% ogólnej kwoty przeznaczonej na zakupy przez cudzoziemców. Zdecydowana większość tych środków, tj. 669,7 mln zł (26,2% ogółu) była wydatkowana w odległości 31–50 km od granicy.

Najmniejsze wydatki cudzoziemców odnotowano w odległości powyżej 100 km od granicy (253,4 mln zł, tj. 9,9% ogółu) i były one aż o 39,4% niższe niż w roku poprzednim. Wyodrębniając z ogólnej wartości wydatków środki przeznaczone na usługi, zaobserwowano, że cudzoziemcy przebywający w odległości powyżej 100 km od granicy przeznaczyli na ten cel najwięcej, bo aż 18,7% całości poniesionych wydatków (o 31,0% mniej niż w roku poprzednim). W strukturze wydatków wszystkich cudzoziemców środki przeznaczone na usługi stanowiły tylko 3,8%.

W analizowanym roku Polacy, odmiennie niż cudzoziemcy, największe wydatki na zakup towarów i usług ponieśli w pasie do 50 km od granicy. Wyniosły one 68,3 mln zł, co stanowiło 86,4% ogółu ich wydatków. Były one o 11,0% niższe w stosunku do zanotowanych w roku poprzednim. Zdecydowana większość tej kwoty (63,1 mln zł, tj. 79,9% ogółu) wydatkowana została w pasie do 30 km od granicy. Zakupów o znacznie mniejszej wartości Polacy dokonali w odległości 51–100 km (2,4 mln zł, tj. 3,0%) oraz powyżej 100 km od granicy (8,4 mln zł, tj. 10,6%). Podczas, gdy środki przeznaczone na usługi stanowiły tylko 11,6% ogólnych wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, osoby przebywające w odległości powyżej 100 km od granicy przeznaczyły na ten cel zdecydowanie więcej, bo aż 64,5% całości swoich wydatków.

Średnie wydatki przypadające na 1 osobę, poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską w 2015 r. ukształtowały się na poziomie 768 zł i były o 7,7% niższe w porównaniu z zanotowanymi w 2014 r. Z kolei średnie wydatki poniesione za granicą przez Polaków wyniosły 197 zł, czyli o 0,5% mniej niż rok wcześniej. W przypadku cudzoziemców najwyższe przeciętne wydatki na 1 osobę (792 zł) odnotowano w II kwartale, zaś najniższe (723 zł) w IV kwartale 2015 r. W przypadku Polaków były to odpowiednio IV kwartał (208 zł) oraz III kwartał (193 zł) omawianego roku.

ŚREDNIE WYDATKI PONIESIONE PRZEZ JEDNEGO CUDZOZIEMCA (nierezydenta) W POLSCE ORAZ JEDNEGO POLAKA (rezydenta) ZA GRANICĄ WEDŁUG CZASU POBYTU W 2015 R.

W 2015 r. przeciętne wydatki przypadające na jednego cudzoziemca, którego czas pobytu nie przekraczał 1 dnia, kształtowały się na poziomie 762 zł. Dla osób deklarujących dłuższy pobyt średnie wydatki były wyższe i wyniosły 790 zł. W przypadku Polaków wydatki osiągnęły odpowiednio wartość 209 zł i 148 zł.

Osoby przebywające za granicą dłużej niż 1 dzień ponosiły wielokrotnie wyższe wydatki na usługi w porównaniu z wyjeżdzającymi za granicę na 1 dzień. Przeciętne wydatki na ten cel w przypadku wyjazdów z noclegami stanowiły 14,2% średnich wydatków przypadających na jednego cudzoziemca oraz 63,4% średnich wydatków przypadających na jednego Polaka, podczas gdy dla przekraczających granicę na 1 dzień ukształtowały się odpowiednio na poziomie 1,1% i 2,8%.

PODSUMOWANIE

Wyniki badań prowadzonych w 2015 r. wykazały, że:

- zdecydowaną większość przekraczających granicę polsko-białoruską stanowili cudzoziemcy,
- głównym celem wyjazdów za granicę, zarówno w przypadku Polaków jak i cudzoziemców, było dokonanie zakupów,
- wśród osób przekraczających granicę polsko-białoruską dominowali mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy,
- wydatki poniesione na zakup towarów i usług były niższe niż w 2014 r., przy czym większy spadek zanotowano w przypadku wydatków cudzoziemców dokonujących zakupów w Polsce niż Polaków za granicą,
- w strukturze wydatków cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą przeważały środki przeznaczone na zakup towarów, zwłaszcza nieżywnościowych,
- największa część wydatków cudzoziemców w Polsce została poniesiona w odległości 51–100 km od granicy, natomiast Polaków za granicą – w pasie do 50 km od granicy,
- w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyły się zarówno średnie wydatki przypadające na jednego cudzoziemca, jak i przeciętne wydatki ponoszone przez jednego Polaka przekraczającego tę granicę.

Opracowanie: *Wydział Badań Ankietowych oraz Dział Opracowań Statystycznych w Podlaskim Ośrodku Badań Regionalnych.*